

's-Hertogenbosch, voor de vierde maal Meest Gastvrije Stad van Nederland en iets uitgelopen op de concurrentie.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat het verschil van 's-Hertogenbosch met Breda in 2012 iets kleiner was dan het verschil met de nieuwe nummer 2, Groningen. 's-Hertogenbosch is dus wederom iets uitgelopen op de concurrentie. Om het gat te overbruggen naar de nummer 1 positie heeft Groningen in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van bijna 2% en Maastricht een stijging van bijna 2,5%. Nieuw in 2013 is dat 's-Hertogenbosch nu op alle 4 de categorieën (Vriendelijkheid & Veiligheid, Horeca & Vrije Tijd, Stad & Architectuur en Bereikbaarheid & Informatie) als beste uit de bus is gekomen. De bezoeker van 's-Hertogenbosch waardeert de stad gemiddeld op alle aspecten bijna 2% lager dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6% in 2013. De stijging van plek 3 naar plek 1 in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' is zeker een prestatie te noemen.

Waar zitten nog duidelijk verbeteringsmogelijkheden? De groenvoorziening in 's-Hertogenbosch ligt nog steeds maar net boven de gemiddelde waardering in alle 21 steden, terwijl concurrenten Breda, Groningen en Maastricht hier de top 3 bepalen. Ook op de aspecten 'bereikbaarheid openbaar vervoer naar de stad' en 'informatievoorziening OV' scoort 's-Hertogenbosch buiten de top 3. Binnen de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' scoort 's-Hertogenbosch op de aspecten 'openingstijden' en 'cultureel aanbod' buiten de top 3.

Op een flink aantal aspecten scoort 's-Hertogenbosch de hoogste waardering van de bezoeker; vriendelijkheid in de horeca; gevoel van veiligheid; verlichting; horeca concentratiegebieden; terras aanbod; diversiteit restaurant aanbod; de inrichting, sfeer en uitstraling van straten, pleinen en gebouwen; de binnenstad; de hygiëne; de vindbaarheid in de stad en de bereikbaarheid te voet.

's-Hertogenbosch scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	1	1	5	7	5
Bereikbaarheid & Informatie	1	1	1	2	1
Stad & Architectuur	1	1	3	4	4
Horeca & Vrije tijd	1	3	3	3	2
Totaal score:	1	1	1	1	3

Groningen, van de vijfde plaats in 2012 naar de tweede plaats in 2013 met een hogere score op alle categorieën.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' over de periode 2009-2013 blijkt dat Groningen één van de steden is die een geleidelijke lijn naar de top laat zien in alle categorieën. De bezoeker waardeert Groningen in 2013 een 0,5% lager dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6% in 2013. De meest noordelijke stad in het onderzoek laat zien dat niet alleen de steden in het zuiden van het land hun bezoekers gastvrij ontvangen. Om het gat te overbruggen naar de nummer 1 positie heeft Groningen in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van bijna 2%. De bezoeker ervaart de aspecten 'vriendelijkheid op straat' en 'vriendelijkheid in de winkels' als het beste van de top 21. De vriendelijkheid in de horeca scoort een 2^e plaats in de top 21 op dit aspect. Met het gevoel van veiligheid scoort Groningen een 3^e plaats. Groningen scoort dan ook 3 plaatsen hoger in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' dan vorig jaar en staat nu op plaats 2.

Ook in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' scoort Groningen 4 plaatsen hoger en staat het nu op plaats 3 na Maastricht. Dit ondanks de lichte daling in de waardering waar vooral het terras aanbod (bijna 3%), de diversiteit restaurant aanbod (4,5%) en de diversiteit café aanbod (ruim 3%) debet aan is. Toch scoort Groningen met deze vermindering van de waardering op het café aanbod, de 1e plaats in de top 21 bij dit aspect evenals bij de diversiteit van het winkel aanbod.

Binnen de categorie 'Stad & Architectuur' stijgt Groningen van de 5e naar de 3e plek, achter Maastricht. Dit met een 2e plaats in de top 21 op de aspecten; 'de inrichting, sfeer en uitstraling van de straten', de binnenstad en de groenvoorziening.

'Bereikbaarheid & Informatie'; binnen deze categorie blijft Groningen op plaats 4 staan. Met een 3^e plaats in de top 21 voor het aspect 'vindbaarheid in de stad' en een 2^e plaats voor de 'bereikbaarheid te voet'. Ook hier is de waardering sinds 2011 (toen nog op de 5^e plaats) toegenomen met zo'n 9%. Mede veroorzaakt door de stijging in de waardering voor de bereikbaarheid van het openbaar vervoer naar de stad (+13%) en in de stad (+16%).

Groningen scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	2	5	7	9	10
Horeca & Vrije tijd	3	7	8	14	14
Stad & Architectuur	3	5	11	10	10
Bereikbaarheid & Informatie	4	4	5	6	14
Totaal score:	2	5	7	8	13

Maastricht, weer de derde plaats in 2013, heeft Breda gepasseerd maar de afstand tot nummer 1, 's-Hertogenbosch, is groter geworden.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Maastricht in 2013 bijna 3% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Het verschil met Breda is dit jaar in het voordeel van Maastricht. Groningen scoort echter net even beter en komt van plaats 5 op plaats 2 de top 3 binnen. 's-Hertogenbosch die de waardering met bijna 2% zag dalen heeft Maastricht in 2013 echter verder op afstand gezet. Om het gat te overbruggen naar de nummer 1 positie heeft Maastricht in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van bijna dan 2,5%.

Maastricht is in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' 5 plaatsen gedaald in de top 21. Gemiddeld over de top 21 daalde de waardering binnen deze categorie met ruim 1% en in Maastricht met 3,25%. Vooral de daling voor de waardering voor de vriendelijkheid op straat (-5%) en in de horeca (-4%) vallen hierbij op. Kijken we naar de vergelijking met 2011 dan valt de stijging in de waardering voor het aspect 'verlichting in relatie tot de veiligheid' erg op, deze is namelijk met 15% gestegen in die 2 jaar.

Binnen de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' blijft Maastricht op de 2^e plaats staan ongeacht de daling in de waardering van bijna 3,75%. Binnen de top 21 lag de gemiddelde daling in deze categorie op ruim 2,75%. De stad scoort binnen de top 3 op de aspecten 'terras aanbod' (3), 'restaurant aanbod' (2), 'diversiteit winkel aanbod' (3) en 'openingstijden' (2).

Ook in de categorie 'Stad & Architectuur' blijft Maastricht op de 2^e plaats. De waardering voor de inrichting, sfeer en uitstraling van de straten en de gebouwen zorgen voor een 3^e plaats in de top 21. De groenvoorziening en de hygiëne in de stad worden ook gewaardeerd met een 3^e plaats.

Duidelijk is dat Maastricht de strijd om de eerste en tweede plek nog steeds mist op de aspecten van 'Bereikbaarheid & Informatie'. Dit ondanks de stijging van 4 plaatsen naar plaats 7 in de top 21. Sinds de periode 2011 is de gemiddelde waardering met ruim 15% toegenomen. Het openbaar vervoer naar de stad (bijna 18% sinds 2011), openbaar vervoer in de stad (+46%) en de informatie over het OV (+36%) is enorm in waardering gestegen de afgelopen 2 jaar. Maar ook de bereikbaarheid met de auto, de parkeervoorzieningen en (beperking van) overlast door werkzaamheden scoren een hogere waardering.

Maastricht scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	7	2	2	6	7
Horeca & Vrije tijd	2	2	1	2	4
Stad & Architectuur	2	2	1	1	2
Bereikbaarheid & Informatie	7	11	18	13	9
Totaal score:	3	3	3	4	4

Breda, op de vierde plaats in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' in 2013 blijkt dat de waardering van de bezoeker voor Breda met bijna 4% is gedaald. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Dit resulteert in een vierde plaats in de top 21. De stad is ingehaald door Maastricht en Groningen, 's-Hertogenbosch is verder uitgelopen. Om het gat te overbruggen naar de nummer 1 positie van 's-Hertogenbosch heeft Breda in totaal over alle 27 aspecten een stijging nodig van bijna 3%.

Breda scoort in alle categorieën nu buiten de top 3, dit is nog niet eerder voorgekomen in de afgelopen 5 jaar. Wel scoort Breda binnen de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' op het aspect 'winkelgebieden' (het aanbod, de grootte en de uitstraling) het beste binnen de top 21. Ook het terras aanbod (plaats 2) en het café aanbod (plaats 3) scoren binnen de top 3. Ook de waardering van de bezoeker voor de horeca concentratiegebieden ligt binnen de top 3. Toch zakt Breda over de gehele categorie 'Horeca & Vrije Tijd' één plek, met een daling in de waardering van 4%.

Binnen de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' daalt de waardering met bijna 1,5% wat resulteert in plaats 6. Kijken we echter naar de waardering ten opzichte van 2011 dan zien we dat deze nog steeds zo'n 5% hoger ligt. Met een grote uitschieters op de aspecten 'gevoel van veiligheid' (+6%) en 'verlichting' (+19%). De vriendelijkheid op straat en in de horeca zijn beide nog goed voor een derde plaats in de top 21.

De enige categorie waarbinnen Breda niet is gezakt is 'Stad & Architectuur', alhoewel hier de daling van de waardering ook bijna 5% is. Toch wordt de groenvoorziening van Breda als beste van de top 21 steden gewaardeerd. De sfeer en uitstraling van de pleinen zorgt voor een derde plek na 's-Hertogenbosch.

Breda daalt in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' met 4 plaatsen naar plaats 6. De waardering daalde met bijna 4% waar dit over de top 21 met gemiddeld 1,75% daalde. Vergelijk je echter met de periode 2011/2013 dan is de waardering met ruim 10% gestegen. In 2011 had Breda dan ook nog maar net een top 10 score. De grootste stijging in waardering in deze periode was voor de bereikbaarheid van en in de stad met het openbaar vervoer (respectievelijk bijna 24% en bijna 34%) en de informatie door het OV (30%).

Breda scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	6	3	3	4	4
Bereikbaarheid & Informatie	6	2	10	7	2
Stad & Architectuur	4	4	2	3	3
Horeca & Vrije tijd	4	1	2	1	1
Totaalscore:	4	2	2	3	2

Leiden, grootste stijging in de waardering van de bezoeker van de zeventiende plaats in 2012 naar de vijfde plaats in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de stadsbezoeker Leiden in 2013 ruim 1,5% hoger waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering echter uit op 1,6%. Leiden is één van de 3 steden die een stijging in de gemiddelde waardering laat zien, dit resulteert in de spectaculaire stijging van ruim 12 plaatsen binnen de top 21. Voor het eerst binnen de top 10 en dat op plaats 5. Zou hier de inzet van de city hostessen sinds december 2012 mede debet aan zijn? Het verschil met de plaatsen 6 (Haarlem), 7 (Amersfoort) en 8 (Eindhoven) is echter miniem. De uitdaging zit hem in het vasthouden van deze waardering en misschien een kijkje nemen naar verbeterpunten ten opzichte van de top 4.

Leiden scoort binnen de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' op het aspect 'cultureel aanbod' (musea, theaters en bioscopen) zelfs het beste van de top 21. Kijken we over de periode 2011-2013 dan zien we dat de waardering voor het aanbod, de grootte en de uitstraling van de horeca concentratiegebieden gestegen is met 7%. Ook de waardering voor de openingstijden voor winkels is met eenzelfde percentage gestegen.

In de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' vond de grootste sprong in waardering plaats. Van plaats 13 naar plaats 3 in de top 21. Met een stijging van de waardering van 4,5% sinds 2012. De waardering voor de vriendelijkheid op straat is toegenomen met ruim 7%, in de horeca met ruim 10% en in de winkels met 12,5%. De bezoeker waardeert de verlichting in de stad in relatie tot het veiligheidsgevoel zelfs met een 2^e plek direct achter Den Bosch.

Binnen de categorie 'Stad & Architectuur' is de stijging in de waardering op de aspecten 'binnenstad' en 'gebouwen' opvallend. De type bouw, de sfeer en uitstraling van de gebouwen scoren een 2^e plaats in de top 3 en de inrichting, de sfeer en uitstraling van de binnenstad scoort een 3^e plaats na 's-Hertogenbosch en Groningen.

In het oog springt de toename van de waardering op de aspecten van de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie'. Sinds 2011 een verbetering op alle fronten maar ook in 2013 scoort Leiden nog onder het gemiddelde van de 21 steden. Dit resulteert in deze categorie een stijging van plaats 21 in 2012 naar plaats 16 in 2013.

Leiden scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	3	13	13	12	13
Horeca & Vrije tijd	7	15	10	8	12
Stad & Architectuur	7	12	10	8	9
Bereikbaarheid & Informatie	16	21	19	17	11
Totaal score:	5	17	12	12	12

Haarlem, zesde plaats in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Haarlem in 2013 bijna 4% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Daar waar Haarlem in 2012 een positieve sprong maakte van plaats 6 in 2011 naar plaats 4, zakt de stad nu terug naar het niveau in 2011. De waardering ten opzichte van 2011 is echter nog steeds ruim 3% hoger in 2013. Haarlem is de meest westelijke stad die consequent hoog scoort, Leiden verslaat de stad dit jaar echter met een minimaal verschil. De verschillen met plaats 7 (Amersfoort) en plaats 8 (Eindhoven) zijn ook minimaal. Kijken we naar het verschil met Breda op plaats 4 in de top 21 dan zien we dat Haarlem over alle aspecten gemiddeld 1,25% hoger moet scoren om gelijk te komen met deze stad. De totaalscore van Haarlem ligt in 2013 bijna 3% lager dan in 2009 toen Haarlem de 'Meest Gastvrije Stad' van Nederland was.

Vooraf in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' scoort Haarlem dit jaar op alle aspecten een lagere waardering, wat resulteert in een daling van vier plaatsen in de top 21. Ook in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' daalt Haarlem vier plaatsen. Kijken we echter naar de verschillen in de waardering tussen 2011-2013 dan zien we dat deze gemiddeld over de categorie is gestegen met ruim 4%. Met uitschieters voor de aspecten 'gevoel van veiligheid' met ruim 7,5% en de 'verlichting' met ruim 6%. Vorig jaar scoorde Haarlem op het aspect verlichting in relatie tot het veiligheidsgevoel nog een eerste plek in de top 21 maar de stad valt nu zelfs buiten de top 3.

In de categorie 'Stad & Architectuur' kwam vorig jaar nog de sfeer/uitstraling van de gebouwen het beste uit de bus, deze komt nu echter ook niet meer voor in de top 3. Ook in deze categorie daalt de waardering van de bezoeker op alle aspecten. Kijken we echter naar de periode 2011-2013 dan zien we een stijging van ruim 5% voor de inrichting, sfeer en uitstraling van de binnenstad en een stijging van bijna 5% voor de hygiëne.

Na de stijging van ruim 12% in de categorie Bereikbaarheid & Informatie van vorig jaar zijn bijna alle aspecten van deze categorie weer gedaald. Haarlem zakt in deze categorie zelfs buiten de top 10. De 13^e plek is hetzelfde als in 2011. Kijken we echter naar de verschillen in scores dan zien we dat Haarlem in 2013 ruim 9% hoger scoort ten opzichte van 2011. Dit met positieve uitschieters voor de bereikbaarheid van het openbaar vervoer in de stad, de informatievoorziening in het OV, de bereikbaarheid met de auto, de parkeermogelijkheden en de (beperking van) overlast door werkzaamheden.

Haarlem scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	8	4	4	2	1
Horeca & Vrije tijd	8	4	5	6	3
Stad & Architectuur	6	3	4	2	1
Bereikbaarheid & Informatie	13	8	13	5	3
Totaal score:	6	4	6	2	1

Amersfoort, naar zevende plaats in 2013: Nek-aan-nek race met Haarlem en Leiden

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Amersfoort in 2013 circa 1% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over alle 27 aspecten kwam de daling bij de 21 steden uit op 1,6%, waardoor Amersfoort één plaats stijgt in de top 21. De verschillen met nummer 6 (Haarlem) en nummer 5 (Leiden) zijn echter zeer klein dit jaar. Kijken we op iets langere termijn, 2011-2013, dan zien we dat de bezoekers van Amersfoort de stad ruim 4% hoger is gaan waarderen over gemiddeld alle 27 aspecten.

In de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' stijgt Amersfoort van plaats 12 in 2012 naar plaats 10 in 2013, terwijl de bezoeker de stad zo'n 2% lager waardeert in 2013 in deze categorie. Over alle steden daalt de waardering in deze categorie echter met bijna 3%. In de periode 2011-2013 scoort Amersfoort in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' een hogere gemiddelde waardering van 9% met uitschieters op de aspecten die met het openbaar vervoer te maken hebben, het parkeren en de bereikbaarheid van de stad met de auto.

Daarnaast zien wij in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' (plaats 10 in de top 21) wederom een verbetering van de waardering van de verlichting in de stad in relatie tot het veiligheidsgevoel. Tussen 2011-2013 stijgt de waardering voor de vriendelijkheid in de horeca met 5% en in de winkels met ruim 4%. Maar binnen deze categorie scoort Amersfoort wel lager dan Haarlem (8) en Leiden (3).

De grootste stijging vond plaats in de categorie 'Stad & Architectuur', met een iets lagere waardering in 2013 stijgt Amersfoort 4 plaatsen in de top 21 naar een 5^e plaats. Gemiddeld werd er binnen deze categorie een daling van bijna 2% gescoord. De waardering voor de sfeer en uitstraling van de pleinen scoort zelfs een 2^e plaats in de top 21.

Amersfoort scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	10	8	6	8	11
Bereikbaarheid & Informatie	8	9	7	14	17
Stad & Architectuur	5	9	8	9	13
Horeca & Vrije tijd	10	12	12	16	16
Totaal score:	7	8	8	14	17

Eindhoven, van de 11^e plaats in 2012 naar plek 8 in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Eindhoven in 2013 een kwart procent lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6% in 2013, waardoor Eindhoven 3 plaatsen stijgt in de top 21. Deze stijging is vooral zichtbaar in de categorieën 'Horeca & Vrije Tijd' (van plaats 9 in 2012 naar plaats 5 in 2013) en 'Bereikbaarheid & Informatie' (van plaats 6 in 2012 naar plaats 3 in 2013). Vooral in deze laatste categorie scoort Eindhoven op een aantal aspecten een top 3 notering; vindbaarheid in de stad (2); bereikbaarheid te voet (3); bereikbaarheid van het openbaar vervoer naar de stad (2); bereikbaarheid OV in de stad (2) en de informatievoorziening binnen het OV (3). De verschillen tussen de steden op plek 5 tot en met 8, Leiden, Haarlem, Amersfoort en Eindhoven, zijn minimaal dit jaar waardoor er een gunstige positie ontstaat voor het verder opklimmen in de top 10 van deze lijst. De verschillen met de steden Zwolle, Nijmegen, Utrecht en Arnhem op plaats 9 tot en met 12, zijn echter ook niet erg groot. We zijn benieuwd of Eindhoven de top 10 notering weet te handhaven in 2014.

Opvallend is dat Eindhoven in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' een 2-tal plaatsen daalt in de top 21, dit terwijl we over het algemeen zien dat in deze categorie de meeste steden een hogere waardering krijgen. Ook Eindhoven krijgt een half procent hogere waardering maar gemiddeld over de 21 steden is de stijging 1%. Kijken we echter naar de periode 2011/2013 dan zien we dat de bezoeker Eindhoven in deze categorie bijna 6% hoger is gaan waarderen. Met opvallende stijging voor de vriendelijkheid op straat (bijna 5%); vriendelijkheid in de horeca (bijna 6%), het gevoel van veiligheid met 5% en de verlichting met 11%. In de categorie 'Stad & Architectuur' scoort Eindhoven in de onderste regionen van de top 21.

Eindhoven scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	11	9	8	10	12
Horeca & Vrije tijd	5	9	11	11	10
Stad & Architectuur	18	18	18	17	17
Bereikbaarheid & Informatie	3	6	2	3	5
Totaal score:	8	11	11	10	11

Zwolle, op de negende plaats in 2013, top 5 notering in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid'

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Zwolle in 2013 2% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. De verschillen tussen de nummers 9 tot en met 12, Zwolle, Nijmegen, Utrecht en Arnhem zijn echter minimaal. Het verschil in waardering met Leiden die op de 5^e plaats is geëindigd is maar een kleine 1%. Zwolle heeft in de categorie 'Vriendelijkheid en Veiligheid' een sprong van drie plaatsen gemaakt, van plek 7 in 2012 naar plek 4 in 2013. Vooral de score op het gebied van vriendelijkheid in de horeca (+6,5%), vriendelijkheid in de winkels (+6%) en een top 3 notering op de aspecten 'gevoel van veiligheid' (nummer 2 na 's-Hertogenbosch) en de verlichting (nummer 3 na 's-Hertogenbosch en Leiden).

Op bijna alle aspecten van de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' daalde de waardering van de bezoeker van de stad. Dit resulteert in een terugval van ruim 3% en van plek 14 in 2012 naar plek 17 in 2013. Hier valt dus zeker verbetering te bereiken. Met name het 'terras aanbod' (-5,5%), 'de diversiteit aan restaurant aanbod' (-5,5%) en 'café aanbod' (-5%) zijn hier debet aan. Dit is een ontwikkeling die we min of meer in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de warme zomer.

In de categorie 'Stad & Architectuur' daalt Zwolle van plek 6 in 2012 naar plek 8 in 2013. De waardering voor de 'groenvoorziening' stijgt echter sinds 2011 met ruim 6%.

In de categorie 'Bereikbaarheid & informatie' daalt de waardering met bijna 3% ten opzichte van 2012. Kijken we echter over de periode 2011-2013 dan zien we een opvallende stijging van de aspecten rondom het openbaar vervoer. Waarbij de waardering voor de bereikbaarheid van het OV in de stad een stijging van 17,5% laat zien en voor de bereikbaarheid van de stad met het OV een stijging van 8%. Zou de in 2012 voltooide Hanzelijn hier mede debet aan zijn?

Zwolle scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	4	7	10	13	15
Horeca & Vrije tijd	17	14	17	17	18
Stad & Architectuur	8	6	7	7	7
Bereikbaarheid & Informatie	12	7	8	16	16
Totaal score:	9	7	10	16	16

Nijmegen, tiende plek in 2013, minimaal verschil met Zwolle

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Nijmegen in 2013 bijna 1,8% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Waardoor Nijmegen één plaats zakt in de top 21. De verschillen met nummers 9, 11, en 12 Zwolle, Utrecht en Arnhem zijn minimaal. Om het gat te overbruggen naar de nummer 5 positie van Leiden heeft Nijmegen in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van ruim 1%. Maar dit geldt tevens voor Enschede, Almere en Amsterdam die een lagere waardering krijgen van de bezoeker van tussen 1% - 1,5%. Het is dus dringen in de middenmoot. Nijmegen heeft dit jaar in ieder geval in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' een slag geslagen, zij gaan hier op van positie 19 in 2012 naar de 14^e plaats in 2013. Dit terwijl de waardering op deze categorie in 2013 licht daalde. Sinds 2011 is echter een stijging van de waardering van ruim 7%, met uitschieters voor de aspecten rondom het openbaar vervoer.

In de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' stijgt Nijmegen een plaats. Vooral de aspecten 'gevoel van veiligheid' (+5% sinds 2011) en 'de verlichting' (+4,5%) zijn hier debet aan.

In de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' daalt Nijmegen 2 plaatsen en met bijna 4% in 2013. Met name het 'terras aanbod' (-5%), de diversiteit van het restaurant aanbod (-7,5%) en café aanbod (-6,5%) zijn hier debet aan. Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere ook een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de afgelopen warme zomer.

Nijmegen scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	5	6	1	1	2
Bereikbaarheid & Informatie	14	19	9	8	15
Stad & Architectuur	10	10	9	6	6
Horeca & Vrije tijd	12	10	7	5	6
Totaal score:	10	9	5	5	6

Utrecht, 11e plaats in 2013 en de hoogste notering binnen de G4

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Utrecht in 2013 2,8% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Hierdoor daalt Utrecht maar liefst 5 plaatsen, het gaat echter om marginale verschillen tussen de nummers 9 tot 12. Ook het verschil met de huidige nummer 6 Haarlem is niet erg groot, Utrecht had over alle 27 aspecten gemiddeld ruim 1% hoger moeten scoren om deze plaats vast te houden. Opvallend is de lagere waardering over bijna alle aspecten voor de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie'. Verklaarbaar door de overlast rondom de nieuwbouw van Hoog Catharijne. De bereikbaarheid naar de stad met het openbaar vervoer (-8%), de bereikbaarheid met de auto (-8%) en de waardering voor het parkeren (-10%) zijn hierin de uitschieters. Met als resultaat de laagste score van de top 21 in deze categorie, een duikeling van zeven plekken sinds 2012.

In de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' scoort Utrecht ook in 2013 weer een hogere waardering, dit leverde dan ook een hogere plaats op in deze categorie, in 2012 op plaats 12 en nu op plaats 9. Met als enige lichte daling de waardering voor de vriendelijkheid op straat. De waardering op de aspecten 'gevoel van veiligheid' en 'de verlichting' zijn in de afgelopen 2 jaar toegenomen met respectievelijk ruim 4% en 13%.

In de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' springen de lagere waardering in het oog op de aspecten: terras aanbod (-ruim 7%), diversiteit restaurant- (-6%) en café aanbod (-6%). Dit zorgt voor één plaats daling in de top 21. Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere ook een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de afgelopen warme zomer. Ook in de categorie 'Stad & Architectuur' verliest Utrecht twee plaatsen.

Utrecht scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	9	12	9	3	6
Horeca & Vrije tijd	6	5	4	7	13
Stad & Architectuur	9	7	5	5	5
Bereikbaarheid & Informatie	21	14	6	4	10
Totaal score:	11	6	4	6	9

Arnhem: 12e plaats 2013, één plaats geklommen.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Arnhem in 2013 bijna 0,75% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%, waardoor er ondanks de iets lagere waardering toch een plaats hoger werd gescoord. Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' over de periode 2011-2013 blijkt dat de scores met name op aspecten als openbaar vervoer naar (+9%) en in de stad (+17%) en de informatie openbaar vervoer (+17%) sterk zijn verbeterd.

Binnen de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' scoort Arnhem sinds 2011 gemiddeld op alle aspecten zo'n 8% hoger. Hierbinnen vallen vooral de stijging in de waardering voor de aspecten 'gevoel van veiligheid' (+10% sinds 2011) en 'verlichting' (+13% sinds 2011) op.

Waar zitten de mogelijkheden om weer in de top 10 te komen?

De verschillen tussen de nummers 9 tot 12 zijn marginaal. Om het gat te overbruggen naar de nummer 10 positie van Nijmegen heeft Arnhem in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van ruim 0,5%. Het verschil met de nummers 13 Enschede en 14 Almere is ongeveer even groot. De waardering voor de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' is in 2013 iets lager, vooral de lagere waardering voor het terras aanbod, de diversiteit in het restaurant- en café aanbod vallen op. Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de warme zomer. Als het Arnhem lukt om in 2014 de score van 2012 te evenaren (3,83) dan zouden zij in de huidige ranglijst binnen de top 10 terecht komen.

Arnhem scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Totaal score:	12	13	14	11	8
Vriendelijkheid & Veiligheid:	13	14	15	11	8
Horeca & Vrije tijd:	11	13	13	10	8
Stad & Architectuur:	12	13	13	11	8
Bereikbaarheid & Informatie:	10	17	12	9	13

Enschede, van de 10de plaats in 2012 naar de 13de plaats in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Enschede in 2013 2,3% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%, waardoor Enschede drie plaatsen zakt in de top 21. Binnen de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' geven de bezoekers Enschede wederom een iets hogere waardering, dit mede door de grote stijging in twee jaar tijd op de aspecten verlichting (+14%) en het gevoel van veiligheid (+9%).

Vooraf binnen de categorie 'Vriendelijkheid & Vrije Tijd' valt de daling van de waardering over alle aspecten op, gaat hier het wegvallen van horeca opvallen? De bezoeker waardeert het terras aanbod (-5,5%), de diversiteit van het restaurant aanbod (-7%) en het café aanbod (-8,5%) ruim minder. Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de warme zomer.

Waar zitten de mogelijkheden om weer in de top 10 te komen?

Om het gat te overbruggen naar de nummer 10 positie van Nijmegen heeft Enschede in totaal over alle 27 aspecten een gemiddelde stijging nodig van ruim 1%. Hierbij gaan wij er vanuit dat Nijmegen dan stabiel blijft. De verschillen zijn marginaal tussen de nummers 9 tot 15. Dit geeft ook aan dat de nummers 14, Almere, en nummer 15, Amsterdam, ook Enschede volgend jaar kunnen overtreffen. Als het Enschede lukt om in 2014 de score van 2012 te evenaren (3,87) dan zouden zij in de huidige ranglijst op de 5^e plek terecht komen. Vooral de sterke daling in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' zou eens goed onder loep genomen moeten worden.

Enschede scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	14	11	11	5	3
Horeca & Vrije tijd	15	8	9	9	9
Stad & Architectuur	14	15	14	14	12
Bereikbaarheid & Informatie	11	10	3	1	4
Totaal score:	13	10	9	7	5

Almere, van de 19^e plaats in 2012 naar de 14^e plaats in 2013.

Nummer 2 van de top 21 in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie'

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Almere in 2013 weer iets hoger (1,3%) waardeert dan in 2012. En aangezien de gemiddelde waardering over de 21 steden een daling van 1,6% vertoont stijgt Almere binnen de lijst. Binnen de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' scoort Almere als nummer 2 na de 'Meest Gastvrije Stad' 's-Hertogenbosch. Almere scoort van alle top 21 steden de meeste waardering op het aspect 'informatievoorziening van het Openbaar Vervoer' maar ook de bereikbaarheid van de stad en de parkeermogelijkheden worden door de bezoeker hoog gewaardeerd. Al sinds het begin van het onderzoek scoren Almere en Zoetermeer een hoge waardering op deze aspecten.

In de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' is de waardering op alle aspecten ook in 2013 weer gestegen. Sinds 2011 zelfs over alle aspecten gemiddeld ruim 9%. Met uitschieters voor de vriendelijkheid in de horeca (+11%) en het gevoel van veiligheid (+11%) en het daarmee samenhangende aspect verlichting (+14%). Deze stijgende lijn moet wel worden vastgehouden want binnen deze categorie staat Almere nog op een 20^e plaats.

Ook in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' waarden de bezoekers alle aspecten hoger in 2013, sinds 2011 met ruim 8% meer. Opvallend hier is de stijging van de waardering voor het cultureel aanbod van ruim 20% sinds 2011.

Binnen de categorie 'Stad & Architectuur' scoort Almere een hoge waardering op het aspect hygiëne, ook hier weer een 2^e plek in de top 21.

Almere scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	20	20	21	21	21
Bereikbaarheid & Informatie	2	3	4	19	21
Stad & Architectuur	16	17	17	20	21
Horeca & Vrije tijd	18	20	20	20	21
Totaal score:	14	19	19	20	21

Amsterdam, ook in 2013 een 15^e plaats;

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 - Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad over de periode 2012-2013 blijkt dat de totaalscore van de stad in deze periode met 1,3% is gedaald. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Amsterdam verliest de eerste plaats op gebied van het cultureel aanbod (vier jaar op een rij), weliswaar met een minimaal verschil, aan Leiden. In de middenmoot van de top 21 liggen de scores vrij dicht bij elkaar. Het verschil met de nummer 10 van de top 21, Nijmegen, is bijvoorbeeld maar 1,5%.

In de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' scoort Amsterdam op alle aspecten beter dan in 2012. Waarbij vooral opvalt dat de bezoeker het gevoel van veiligheid en in relatie daarop de verlichting sinds 2011 hoger waarderen met respectievelijk 8% en bijna 16%. Maar ook de vriendelijkheid op straat (+4%), in de horeca (+5%) en in de winkels (+8%) worden sinds 2011 hoger gewaardeerd. Deze stijging is ook wel nodig want in de top 21 scoort Amsterdam in deze categorie een 17^e plek.

In de categorie 'Stad & Architectuur' scoort Amsterdam een 11^e plaats, dit is nog net onder het gemiddelde van de top 21. De waardering van de binnenstad is het afgelopen jaar flink gestegen met ruim 21%. Ook de waardering voor de hygiëne op straat en in openbare ruimten is de afgelopen 2 jaar gestegen (+14%).

In de categorie 'Bereikbaarheid & informatie' zien we dat de na positieve stijging in 2012 van de bereikbaarheid van het openbaar vervoer naar en in de stad, deze aspecten weer minder scoren met respectievelijk 8% en 5%. De informatievoorziening van het OV wordt echter ruim 12% hoger gewaardeerd dan in 2011. Amsterdam scoort hierin na Almere als beste van de top 21. Opvallend is ook dat de bezoeker van de stad aangeeft minder overlast van werkzaamheden te ervaren (sinds 2011 -22%).

Amsterdam scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	17	19	18	17	17
Horeca & Vrije tijd	9	6	6	4	5
Stad & Architectuur	11	16	15	12	14
Bereikbaarheid & Informatie	18	20	15	10	8
Totaal score:	15	15	13	9	10

Tilburg, van de 18^e plaats in 2012 naar de 16^e plaats in 2013.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de stadsbezoeker Tilburg in 2013 een 0,5% lager waardeert dan in 2012. Toch veroorzaakt dit een stijging naar de 16^e plaats, dit komt omdat de bezoeker van de 21 steden gemiddeld een daling van de waardering aangeven van 1,6%. In het oog springen de toename van de waardering op de aspecten van de categorie Vriendelijkheid en Veiligheid met ruim 3%. De waardering voor vriendelijkheid op straat (+5%), in de horeca (+10%) en in de winkels (+9%) is sinds 2011 flink gestegen. Ook de waardering voor de verlichting in relatie tot het veiligheidsgevoel en het gevoel van veiligheid in het algemeen steeg de afgelopen 2 jaar met ruim 14%. Tilburg scoort in deze categorie dan ook precies gemiddeld van de top 21. Ten opzichte van de nummer 15, Amsterdam, scoort Tilburg een 0,5% lager.

In de categorie 'Stad & Architectuur' scoort Tilburg 7% onder het gemiddelde van de top 21. Dit wordt met name veroorzaakt door de waardering van de bezoeker van de straten en de pleinen. De groenvoorziening kreeg vorig jaar ruim 9% meer waardering dan in 2011, ook dit jaar stijgt de waardering hiervoor.

In de categorie 'Horeca & Veiligheid' is ten opzichte van 2011 een stijging van de waardering van bijna 3% te zien. In deze categorie scoort vooral de waardering voor de openingstijden van winkels hoger.

De daling van de waardering voor de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' is minimaal en in vergelijking met 2011 is een stijging van de waardering met 10% zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt door een hogere waardering van het openbaar vervoer, vooral het OV in de stad wordt hoger gewaardeerd sinds 2011 (+20%). Dit geldt tevens voor de informatievoorziening (+15%). Alhoewel de waardering voor de bereikbaarheid met de auto en het parkeren iets is gezakt, is de waardering nog altijd hoger dan in 2011.

Tilburg scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	12	16	16	16	16
Horeca & Vrije tijd	14	16	16	12	11
Stad & Architectuur	19	19	19	18	17
Bereikbaarheid & Informatie	15	18	14	11	12
Totaal score:	16	18	17	15	15

Rotterdam, van de 20^e plaats 2012 naar de 17^e plaats in 2013, openbaar vervoer van en naar de stad het beste binnen de top 21.

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Rotterdam in 2013 1,3% hoger waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden hebben we een daling geconstateerd van de waardering van 1,6%. Dit is dan ook de reden dat Rotterdam drie plaatsen stijgt in de top 21. De verschillen met de hekensluiters Zoetermeer en Dordrecht zijn groter geworden, dit in vergelijking met 2012 toen Zoetermeer met marginale verschillen op plek 21 eindigde. De verschillen met Amsterdam worden ook kleiner. Amsterdam scoort gemiddeld bijna 1% beter over alle aspecten, terwijl dit vorig jaar nog ruim 3% was. Op het gebied van het openbaar vervoer naar de stad en het openbaar vervoer in de stad scoort Rotterdam het beste binnen de top 21.

Opvallend is de stijging van de waardering in de categorie 'Vriendelijkheid & Veiligheid' met bijna 6% ten opzichte van 2012. Alle aspecten binnen deze categorie werden hoger gewaardeerd, met uitschieters voor de waardering in de vriendelijkheid op straat (+8%) en in de horeca (+4%). De bezoeker voelt zich ook veiliger in Rotterdam (+6%) en de verlichting scoort ook voor het tweede jaar op een rij een hogere waardering. Ook in de categorie 'Stad & Architectuur' scoort Rotterdam 2,5% hoger ten opzichte van 2012, met name de waardering voor de groenvoorziening en de hygiëne van de stad ligt dit jaar hoger.

De waardering voor de aspecten van de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' is echter wel licht gedaald. Vooral op het gebied van het terras aanbod (-7%), de diversiteit van het aanbod van restaurants (-4%), cafés (-4%). Hier is dus ruimte voor verbetering. Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de warme zomer. Rotterdam scoort binnen de top 21 het hoogste op de openingstijden van de winkels.

Binnen de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' is een lichte daling van de waardering. Het openbaar vervoer naar de stad en in de stad wordt door de bezoeker als hoogste van Nederland gewaardeerd. Sinds 2011 is de waardering voor het OV naar en in de stad gestegen met respectievelijk ruim 6% en 11%. Minder overlast door werkzaamheden wordt voor het tweede jaar op rij hoger gewaardeerd door de bezoeker. De lichte daling van de waardering binnen deze categorie worden veroorzaakt door de mindere waardering op de aspecten bereikbaarheid met de auto (-5%) en het parkeren (-4,5%).

Rotterdam scoot:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	19	21	20	18	18
Horeca & Vrije tijd	13	17	14	15	17
Stad & Architectuur	20	21	21	19	19
Bereikbaarheid & Informatie	9	16	11	15	18
Totaal score:	17	20	18	17	18

Den Haag, 18^e plaats 2013: Vertoont de waardering van de bezoeker van Den Haag jo-jo gedrag?

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Den Haag 3,3% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden komt er een daling van de waardering uit van 1,6% ten opzichte van 2012. Vorig jaar waren de verschillen met nummer 11 (Eindhoven) en nummer 13 (Arnhem) erg klein, dit jaar zien we dat Eindhoven de positieve lijn naar de top 10 heeft kunnen effectueren, Arnhem een plaats is gestegen en Den Haag 6 plaatsen daalt. Arnhem die in 2013 op de 12^e plaats staat scoort ruim 2% beter over alle categorieën.

Den Haag scoort op alle aspecten lager dan gemiddeld echter de grootste dalingen van de waardering vonden plaats in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' (totaal bijna 4,5%). Uitschieters vonden plaats op het gebied van het terras aanbod (-5%), van diversiteit van het restaurant aanbod (-8%) en het café aanbod (-6%). Dit is een ontwikkeling die we in mindere of sterkere mate in alle steden zien. Waarschijnlijk spreekt hier onder andere een irritatie uit over het niet kunnen vinden van een plekje op een terras tijdens de warme zomer.

Daar waar Den Haag vorig jaar een opvallend hogere score in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' had (gemiddeld scoort Den Haag hier 16% hoger dan in 2011) is de waardering in 2013 gezakt. Met opvallende dalingen van de bereikbaarheid met de auto (-9%) en de waardering voor het parkeren (-11%). Ook alle aspecten inzake de bereikbaarheid met het Openbaar Vervoer en de informatie die hierover wordt gegeven worden minder gewaardeerd dan in 2012. Uit de 19de plaats op deze categorie blijkt dat hier nog veel te verbeteren is. De bezoeker geeft wel aan minder last te hebben gehad van werkzaamheden in en om de stad.

Uit de uitslagen van de afgelopen 5 jaar kunnen we concluderen dat het Den Haag niet lijkt te lukken om de waardering van de bezoekers te stabiliseren.

Den Haag scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	16	17	17	14	14
Horeca & Vrije tijd	16	11	15	13	7
Stad & Architectuur	15	11	12	13	11
Bereikbaarheid & Informatie	19	12	20	12	6
Totaal score:	18	12	16	13	7

Apeldoorn, 19^e plaats in 2013

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Apeldoorn in 2013 circa 2,6% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Daar waar Apeldoorn in 2012 een positieve sprong maakte van plaats 20 in 2011 naar plaats 16, zakt ze nu terug naar plaats 19. De waardering ten opzichte van 2011 is echter nog steeds ruim 7% hoger in 2013.

Vooraf in de categorie 'Horeca & Vrije Tijd' wordt in 2013 op alle aspecten lager gescoord. Ook hier geldt echter dat het totaal nog bijna 4,5% hoger ligt dan in 2011. In het oog springen de toename van de waardering in de categorie 'Bereikbaarheid & Informatie' op de aspecten: parkeren, bereikbaarheid van de stad met de auto en de bezoeker ondervindt ook minder overlast door werkzaamheden. Zeker ook in vergelijking met 2011 is de stijging op deze 3 aspecten fors, rond de 26%. Kijken we naar de stad Tilburg die in 2013 op de 16^e plaats staat dan zien we dat het verschil slechts 0,8% is. Apeldoorn lijkt dus gedaald op de ranglijst door de hogere waardering van de andere steden.

De bezoeker van Apeldoorn geeft een waarderingsstijging van gemiddeld zo'n 26% op de aspecten van de bereikbaarheid en informatie vanuit het Openbaar Vervoer in de periode 2011 – 2013. Echter op alle categorieën scoort Apeldoorn nog onder het gemiddelde van de top 21 steden.

Apeldoorn scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	15	10	14	15	9
Bereikbaarheid & Informatie	17	13	21	18	7
Stad & Architectuur	17	14	16	15	15
Horeca & Vrije tijd	19	19	19	18	15
Totaal score:	19	16	20	18	14

Zoetermeer, 20^e plaats in 2013; Met wederom een top 5 waardering op de aspecten van 'Bereikbaarheid en Informatie'

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' over de periode 2011-2013 blijkt dat de totaalscore van de stad bijna met 9,5% is gestegen. Ten opzichte van 2012 is er echter een minieme daling van de totale waardering van 0,5%. Opvallend is dat voor het tweede jaar op de rij de waardering voor de vriendelijkheid op straat (+2%) en in de horeca (+5%) is gestegen, terwijl deze in 2012 ook al waren gestegen. Ook de verlichting in de stad in relatie tot het veiligheidsgevoel wordt sinds 2011 positief gewaardeerd (+23%).

Ondanks een lichte daling in de waardering op de meeste aspecten van 'Horeca & Vrije Tijd' is de waardering ten opzichte van 2011 nog steeds spectaculair gestegen met uitschieters op de diversiteit van het restaurantaanbod (+11%) en caféaanbod (+18%). De bezoeker van de stad waardeert het aanbod van musea, theaters en bioscopen steeds meer, een stijging over twee jaar van ruim 21%. Ondanks de stijging scoort Zoetermeer hier slechts een 21e plek op de lijst. In vergelijking Almere op de 18e plek, scoort op deze aspecten een ruim 4% hogere waardering.

Op de aspecten van 'Stad & Architectuur' scoort vooral de stijging van de waardering voor de groenvoorziening (+20% ten opzichte van 2011). Veel verbetering valt niet meer te behalen bij automobilititeit. Zoetermeer blinkt traditioneel uit bij de aspecten als: parkeren en het met de auto bereiken van de stad. Ook in 2013 scoorde de stad de hoogste waardering op deze onderdelen, terwijl de waardering wel licht gedaald is. De bezoekers van Zoetermeer geven ook aan dat zij weinig overlast ervaren van werkzaamheden in de stad, sinds 2011 is deze waardering met ruim 24% gestegen en Zoetermeer scoort op dit onderdeel ook het beste van alle steden.

Zoetermeer scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	18	18	19	20	20
Bereikbaarheid & Informatie	5	5	16	21	20
Stad & Architectuur	21	20	20	21	20
Horeca & Vrije tijd	21	21	21	21	20
Totaal score:	20	21	21	21	20

Dordrecht, 21^e plaats in 2013, na een 14^e plaats in 2012

Leersum/Warmond, 9 oktober 2013 – Uit de analyse van de resultaten van het onderzoek 'Meest Gastvrije Stad' blijkt dat de bezoeker Dordrecht in 2013 circa 5,4% lager waardeert dan in 2012. Gemiddeld over de 21 steden kwam de daling van de waardering uit op 1,6%. Niet alle 27 aspecten werden in 2013 slechter beoordeeld dan in 2012. In het oog springen de toename van de waardering op de aspecten: parkeren, bereikbaarheid van de stad met de auto, de hygiëne van de stad en het waarderen door de bezoeker van de binnenstad op het gebied van inrichting, sfeer en uitstraling. Vooral de daling van de waardering op het gebied van de 'Horeca & Vrije Tijd' (-9%) is opvallend, met uitschieters in de daling van de waardering voor de diversiteit van het restaurant aanbod (-11%) en café aanbod (-12%).

Daar waar Dordrecht in 2011 en 2012 nog een top tien notering voor de 'Stad & Architectuur' behaalde is de waardering hiervoor gezakt met ruim 3% en staan ze nu op de 13de plaats. Dit is met name veroorzaakt door de daling in de waardering van de inrichting, de sfeer en de uitstraling van de straten, de pleinen en de sfeer en uitstraling van de gebouwen. Ook de groenvoorziening wordt minder gewaardeerd.

De positieve lijn van de afgelopen 4 jaar is gestopt, de bezoeker waardeert de stad weer op hetzelfde niveau als in 2011 (3,60 versus 3,62). Doordat andere steden een positieve ontwikkeling hebben ingezet wordt dit nu gewaardeerd met een 21ste plaats waar ditzelfde niveau in 2011 nog een 15de plek opleverde.

Dordrecht scoort:	2013	2012	2011	2010	2009
Vriendelijkheid & Veiligheid	21	15	12	19	19
Horeca & Vrije tijd	20	18	18	19	19
Stad & Architectuur	13	8	6	16	18
Bereikbaarheid & Informatie	20	15	17	20	19
Totaal score:	21	14	15	19	19